

Sociale inspectie

1. Wie mag mij controleren?

Alle federale overheidsdiensten die belast zijn met het toezicht op de naleving van de sociale wetgeving mogen in uw bedrijf een arbeidsinspectie uitvoeren. Dat zijn de inspecteurs van:

- de dienst Toezicht op de Sociale Wetten (FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg)
- de dienst Toezicht op het Welzijn op het werk (FOD WASO)
- de Sociale inspectie van de FOD Sociale Zekerheid
- de inspectie van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
- en de inspectie van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

2. Wat mag de inspecteur controleren?

De inspecteurs zijn belast met het toezicht op de naleving van de wetgeving inzake arbeidsbescherming, arbeidshygiëne en – geneeskunde, de arbeidsbetrekkingen en – reglementeringen, de arbeidsveiligheid, de sociale zekerheid en de sociale bijstand.

Bijvoorbeeld: Controle op zwartwerk, schijnzelfstandigheid, terbeschikkingstelling, de tewerkstelling van buitenlandse werknemers, de reglementering inzake overuren en overloon, uitzendarbeid en de betaling van het loon en vakantiegeld.

De meeste controles zijn gericht op één welbepaald aspect.

3. Wie neemt het initiatief om mij te controleren?

Een controle kan er komen

- op eigen initiatief van een inspecteur
- na een klacht van een (ex)werknemer, een werknemersorganisatie of een derde (de sociale inspecteurs zijn echter geenszins verplicht om tot een controle over te gaan)
- op verzoek van de arbeidsauditeur, het parket of de onderzoeksrechter
- op verzoek van de eigen administratie, de bevoegde minister of een andere overheidsadministratie

4. Ik krijg zonder verwittiging een inspecteur op bezoek. Mag ik hem de toegang weigeren?

Sociale controles worden meestal vooraf aangekondigd. De inspecteur vraagt u dan bepaalde informatie klaar te houden. Zo'n 1.200 inspecteurs zijn dagelijks aan het controleren. U bent verplicht de inspecteur zijn werk te laten doen. De wet geeft inspecteur de bevoegdheid om vrij de werklokalen te betreden. De inspecteur is niet verplicht om zich bij het betreden van de onderneming aan te melden, en bij een onaangekondigde controle (controle op zwartwerk, tewerkstelling van buitenlandse werknemers) kan hij dus ongemerkt uw onderneming binnen komen. Veelal zal hij zich echter wel spontaan aanmelden.

5. Kan mijn onderneming ook gecontroleerd worden wanneer ik niet aanwezig ben?

Ja. In dat geval kan de inspecteur de identiteit van werknemers en andere aanwezigen in de ondernemingen opnemen, hen ondervragen en foto's en video-opnamen van hen maken.

De inspecteur kan in uw afwezigheid ook een bedrijfszoeking verrichten en kopie nemen van de aangetroffen informatiedragers. De inspecteur moet echter eerst de nodige inspanningen doen om u of de door u gevolmachtigde te contacteren. Als u verwittigt dat u binnen een redelijke tijdsperiode aanwezig zal zijn, moet de inspecteur uw komst afwachten voor hij zijn onderzoek start.

U stelt daarom best één of meer vertegenwoordigers aan die gecontacteerd moeten worden bij een bezoek door de sociale inspectie. Zo vermijdt u dat de bedrijfszoeking uitgevoerd wordt in afwezigheid van enig bevoegd persoon.

Wanneer de controle plaatsvindt in uw afwezigheid, moet u schriftelijk geïnformeerd worden van het onderzoek en van de informatiedragers die gekopieerd werden.

6. Mag de inspecteur mijn personeel buiten mijn bedrijf ondervragen?

Ja. De inspecteur mag de werkgever of zijn gevolmachtigde, de leden van de vakbondsafvaardiging, het Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk en de ondernemingsraad, de werknemers maar ook gelijk welke andere persoon ondervragen. Dat kan bijvoorbeeld thuis bij al deze mensen gebeuren.

7. Mag er ook buiten de werkuren gecontroleerd worden?

De sociale inspecteur mag op elk ogenblik van de dag of de nacht vrij binnengaan in alle werkplaatsen of andere plaatsen die aan zijn toezicht onderworpen is of waarvan hij redelijkerwijze kan vermoeden dat daar personen tewerkgesteld zijn. Ook werven en werken buiten het domein van de onderneming kunnen gecontroleerd worden.

8. Mag de inspecteur privé-vertrekken binnengaan?

Enkel wanneer hij daarvoor toestemming heeft gekregen van de politierechtbank, bij toestemming van de bewoner(s) of bij vaststelling van een misdrijf op heterdaad.

9. Kan de inspecteur de onderneming laten ontruimen en de stopzetting van alle activiteiten bevelen?

Inspecteurs hebben ruime bevoegdheden. Ze kunnen elk onderzoek, elk verhoor en elke controle uitvoeren die ze nodig achten voor hun werk. Om de gezondheid en de veiligheid van het personeel te garanderen, kunnen de inspecteurs de werknemers tijdelijk of definitief verbieden op de werkplaats aanwezig te zijn of bepaalde machines te gebruiken. Ze kunnen machines laten verzegelen, de werkplaats laten ontruimen en organisatorische maatregelen opleggen vooraleer het werk weer voortgezet mag worden.

10. Kan de inspecteur zelf op zoek gaan naar gegevens?

Als u ze zelf niet overhandigt, mag een inspecteur zelf op zoek gaan naar informatie.

Hij mag info op de informatiedragers raadplegen die zich bevinden op de werkplaats of die vanaf de werkplaats toegankelijk zijn via een informaticasysteem.

Informatiedragers zijn bijvoorbeeld boeken, registers, documenten, harde schijven, GSM's, Blackberries, laptops, PDA's en on-line databases.

De inspecteur mag echter niet zelf op zoek gaan naar eender welk soort gegevens. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen drie soorten informatie:

- sociale gegevens zijn alle gegevens die nodig zijn voor de toepassing van de wetgeving betreffende het arbeidsrecht en de sociale zekerheid, bv. het arbeidsreglement
- wettelijke gegevens zijn gegevens waarvan het opmaken, bijhouden of bewaren verplicht is gesteld door de wet, bv. facturen, boekhouding;
- andere gegevens waarvan het bijhouden niet wettelijk verplicht is (bv. verslagen van vergaderingen, evaluatieverslagen, nototieboekjes met persoonlijke aantekeningen over uw bedrijf...)

Enkel informatiedragers met sociale of wettelijke gegevens kunnen door de inspecteur opgespoord worden op de werkplaatsen. Als de werkgever ze niet vrijwillig overhandigt, kan de inspecteur er dus zelf naar op zoek gaan. Hij mag bovendien kopie nemen van de gevonden informatie.

Naar informatiedragers met zogenaamde andere gegevens mag een inspecteur informeren, maar u bent niet verplicht ze hem te overhandigen.

11. Mag de inspecteur mij gelijk welke vraag stellen over mijn onderneming?

De inspecteur mag alle inlichtingen opvragen die nuttig zijn voor het behoorlijk uitvoeren van zijn controleopdrachten. Deze bevoegdheid is vrij ruim. Inlichtingen die duidelijk buiten dit kader vallen, zoals informatie over economische voorspellingen of businessplannen, bent u niet verplicht om te geven.

12. Kan de inspecteur goederen en informatiedragers in beslag nemen?

De inspecteur mag informatiedragers met sociale of wettelijke gegevens in beslag nemen of laten verzegelen worden, ook als de werkgever niet de eigenaar is. Informatiedragers met andere gegevens kunnen niet in beslag worden genomen.

De inbeslagname kan enkel gebeuren in de volgende gevallen:

- wanneer dit noodzakelijk is voor het onderzoek of het leveren van het bewijs van de inbreuken, of
- wanneer het gevaar bestaat dat de inbreuken voortgezet zouden worden met behulp van de informatiedragers

Onder dezelfde voorwaarde mag de inspecteur bovendien alle roerende goederen in beslag nemen die aan zijn toezicht onderworpen zijn of aan de hand waarvan overtredingen kunnen worden vastgesteld. Tegen de inbeslagname kan beroep ingesteld worden bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank.

13. Wat doet de inspecteur wanneer hij inbreuken vaststelt?

De inspecteur die een inbreuk vaststelt, kan:

- een waarschuwing te geven,
- een termijn bepalen waarbinnen de onderneming zich in orde moet stellen, bv. door een aanpassing van het arbeidsreglement,
- een proces-verbaal opmaken

De inspecteur hoeft zich bij u niet te verantwoorden voor de keuze die hij maakt uit bovenstaande mogelijkheden. Vaak krijgt u bij een eerste inbreuk een waarschuwing. Enkel bij zeer zware inbreuken zoals zwartwerk, of bij herhaalde inbreuken wordt onmiddellijk een proces-verbaal opgesteld.

14. Welke zijn de gevolgen van het opstellen van een proces-verbaal?

Inbreuken die vastgesteld worden in een proces-verbaal kunnen vervolgd worden voor de correctionele rechtbank, die boetes en/of gevangenisstraffen kan opleggen. De arbeidsauditeur kan echter ook beslissen om niet te vervolgen en de zaak door te sturen naar de Dienst Administratieve Geldboeten. Daarnaast zal de RSZ vragen om de bijdragen voor niet-gedeclareerde prestaties te regulariseren, vermeerderd met een boete en nalatigheidsintresten.

15. Mag de inspecteur zijn bevindingen overmaken aan andere overheidsdiensten?

Ja. De inspecteur mag de informatie die hij verzameld heeft doorgeven aan andere sociale inspectiediensten, aan openbare en meewerkende instellingen van sociale zekerheid en aan ambtenaren van andere inspectiediensten.

De inspectiediensten hebben bovendien toegang tot de informatie van andere overheidsdiensten. Op basis van deze informatie worden cross controles uitgevoerd die aanleiding kunnen geven tot een bezoek van de sociale inspectie.

16. Ben ik verplicht mee te werken aan een controle?

Wie zich verzet tegen de controle door de sociale inspecteurs, maakt zich schuldig aan de zogenaamde verhindering van toezicht. Daar staat een gevangenisstraf van acht dagen tot één jaar op en/of een geldboete van 5.500 tot 27.500 euro.

Veelal is er echter een delicaat evenwicht tussen wat u mag en wat u moet doen. U hoeft enerzijds niet te antwoorden op alle vragen van de inspecteur, maar u mag anderzijds ook niet elke efficiënte controle onmogelijk maken.

Als u zich verzet tegen de opsporing en het onderzoek van informatiedragers met sociale of wettelijk verplichte gegevens wordt dat volgens de Arbeidsinspectiewet beschouwd als verhindering van toezicht. Als u niet vrijwillig instemt met de kopie van een informatiedrager kan u beroep aantekenen bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank. U maakt zich in dat geval niet schuldig aan verhindering van toezicht.

Wanneer u niet vrijwillig instemde met de controle, moet u schriftelijk geïnformeerd worden over het feit dat een opsporing heeft plaatsgehad. Men moet u ook schriftelijk op de hoogte houden van welke informatiedragers gekopieerd werden. Uzelf kan in dat geval of wanneer u niet aanwezig was bij het onderzoek beroep aantekenen bij de arbeidsrechtbank.

17. Hoe ontvang ik een inspecteur?

Ter voorbereiding van het bezoek kan u steeds contact opnemen met Fedis.

Als de inspecteur een inbreuk vaststelt, vraag dan naar de exacte juridische grondslag ervan. Dat helpt u om de zaak met uw advocaat of met de hoofdzetel van uw winkel te bespreken.

Als u tijdens het onderzoek niet zeker bent van uw stuk, juridisch of feitelijk, vraag dan tijd om verder te onderzoeken en eventueel deskundig advies in te winnen. Ook een telefoontje naar de hoofdzetel tijdens het onderzoek om één en ander te checken wordt niet snel geweigerd door de inspecteur.

Wanneer de inspecteur uw verklaring noteert, mag u hem vragen om wijzigingen aan te brengen aan die verklaring als uw woorden niet correct weergegeven zijn. U hebt ook recht op een kopie van het verslag.

Contact : [Carine Callandt](#)